KULTUUR

ÜLIKOOLI 2A, 51003 TARTU, TEL 739 0355, RAIMU.HANSON@POSTIMEES.EE

Proovis oli parajasti käsil esimese vaatuse stseen, milles sel hetkel puudunud näitleja eest ütles teksti lavastaja Raivo Trass (paremal). Laval on Peedokse Aado (esiplaanil, Janek Joost), tema tütar Madli (vasakul, Katrin Kalma) ning nende lähedased ja külalised. MARGUS ANSU

LUUNJA KULTUURI- JA VABAAJAKESKUSES. Henrik Visnapuu näidend, mis pidi esietenduma aastal 1939 Estonias, tuleb nüüd esimest korda vaatajate ette.

Raivo Trass toob lavale loo eestlaste visadusest

RAIMU HANSON
raimu.hanson@postimees.ee

Järgmisel nädalal on teatrihuvilistel põhjust sõita Luunjasse, kus valmib viieks etenduseks lavastus «Keisri usk». Selle autor Henrik Visnapuu (2. I 1890 – 3. IV 1951) pidas 1920. ja 1930. aastatel samas kandis oma vanemate talu. Lavastaja Raivo Trassi teada kirjutas ta näidendi ilmselt 1938. aastal ja Estonia teater lubas selle repertuaari võtta, kuid jättis 1939. aastal poliitilistel põhjustel esietendamata.

««Keisri usk» on verega kirjutatud lugu sellest, missugusest pasast ja sõnnikust me oleme läbi tulnud ja jäänud ikka eestikeelseks-eestimeelseks,» ütles Trass. «Lugu räägib sellest, kui tugevad olid naised ja mehedki, kes kannatasid valu, peksu ja ülekohtu ära ja jäid selleks rahvaks, kes me veel praegu oleme.»

Näidendi keskseimaid märksõnu on usk ja tegevust käivitab küsimus maa omamisest. Et pääseda maaomanikest baltisaksa mõisnike meelevalla alt, hakkasid talupojad kuulujuttude mõjul otsima võimalusi ümber asuda Tsaari-Venemaa lõunapoolsetesse viljakate muldadega aladele. Kuulduste põhjal tuli sellise loa saamiseks vahetada usku – võtta vastu vene õigeusk.

Henrik Visnapuu on oma näidendis kirjutanud esimese vaatuse tegevuse kuupäevaks 8. september 1845. Käsikiri on hoiul teatri- ja muusikamuuseumis. Seni lavale tulemata teksti on kohendanud Loone Ots, kuid mitte väga palju, nii et vaatajate ette tuleb seesama aasta ja jahe september, kus naised mähkisid ennast õue minekuks paksudesse suurrättidesse. «Visnapuul on väga pikad seletused, ta on väga põhjalik,» ütles Raivo Trass. «Loone Ots on tema näidendit dramaturgiliselt õgvendanud.»

Lavastuses on 20 osatäitjat, kelle hulgas on nii väga tuntud kutselisi kui ka harrastusteatri näitlejaid. Trupi kokkupanekut alustas Trass sügisel ja jõudis sellega enam-vähem valmis jaanuari keskel. «Mul oli üle saja näitleja, kellega ma telefoneerisin ja meilisin,» rääkis lavastaja.

Nii näiteks tuleb esimese vaatuse alguses eeslavale palvetama taluneiu Ello, keda mängib noor harrastusnäitleja Loone-Ly Lempu või sama osa ära õppinud Karmen Saar. Taluperemeest Peedokse Aadot, kes on ühtlasi vallatalitaja ja kohtumees, kehastab Janek Joost ning tema naist Eva Püssa.

Kümmekond minutit hiljem istuvad sama talu laua taha teiste hulgas sööma taluperenaise vend, vana soldat Mart Kanep (Ivo Eensalu), taluperemehe vend, vöörmünder Juhan Peedokse (Tarvo Krall) ning harjusk-venelane Treska (Erik Ruus). Trupi kuuluvad ka Garmen Tabor, Raimo Pass, Nero Urke, Jaanus Tepomees jt.

ESIETENDUS

- 15. juulil esietendub Luunja kultuuri- ja vabaajakeskuses Henrik Visnapuu näidend «Keisri usk», mida on kohendanud Loone Ots.
- Lavastaja Raivo Trass (pildil).
- Kunstiline kujundaja Jaak Vaus.
- Helikujundaja Feliks Kütt.
- Kostüüm ja rekvisiit Kaie Uustal.
- Mängivad Garmen Tabor, Eva Püssa, Katrin Kalma, Merilin Kirbits, Karmen Saar, Loone-Ly Lempu, Nero Urke, Raimo Pass, Ivo Eensalu, Janek Joost, Rauno Kaibiainen, Tarvo Krall, Enn Lillemets, Erik Ruus, Jaanus Tepomees, Aivar Jõgar, Harti Kiveste, Toomas Liivamägi, Andrus Novoseltsev ja Karl Martin Vahejõe.
- Esietendus 15. juulil on Piletilevi andmeil välja müüdud.
- Järgmised etendused 16. ja 17. juulil kell 19 ning 18. juulil kell 12 ja 19.
- Lavastus on kavandatud Henrik Visnapuu 130. sünniaasta kõrghetkeks.

ALLIKAS: LUUNJA VALLAVALITSUS

«Keisri usk» on verega kirjutatud lugu sellest, missugusest pasast ja sõnnikust me oleme läbi tulnud ja jäänud ikka eestikeelseks-eestimeelseks, ütles Raivo Trass.

Veljo Tormise looming kõlab päikesetõusust päikeseloojanguni

Veljo Tormise 90. sünniaastapäeval 7. augustil kõlavad Tartu lauluväljakul päikesetõusust loojanguni tema kirjutatud muusika salvestised. Nendest koostatava valiku kujunemisele saavad kaasa aidata kõik muusikasõbrad.

Päev algab Vanemuise orkestri kohapealses esituses mängitava «Kevade» filmi süidiga. Järgmise 16 tunni jooksul kõlavad plaatidelt Tormise koorilaulud, orkestriteosed, kammermuusika, džässi- ja elektroonikatöötlused ja muudki. Teoste vahele on põimitud Fred Jüssi salvestatud loodushelisid, päikeseloojangul aga võtab Celia Roose üles regilaulu.

Teoste valimine

Teoste valiku tegemise eesotsas on dirigent Küllike Joosing ja helilooja Liisa Hõbepappel, kaasa aitavad dirigendid Risto Joost ja Valter Soosalu. Helifailide tehniline toimetaja on Tammo Sumera. Muusikasõbrad on oodatud oma lemmikteostest ja -esitustest korraldajatele teada andma, et 7. augustil saaks kõlada ka see, mis on kuulajatele erilise tähendusega.

Ettevõtmise raames koguvad Tartu linnamuuseumi harumuuseumid külastajatelt kokku 1000 soovipaela. Koorilauljad seovad need päev varem väljakule, et märgistada ohutuid istumiskaugusi ning täita lauluväljak heade soovidega Veljo Tormisele (pildil, 1930–2017) ja tema loomingule.

Plaadid ja noodid

Korraldajad kutsuvad helilooja 90. sünniaastapäeva puhul kõiki üle vaatama ka oma plaadikogu ning uurima raamatukogudes ja muuseumides helilooja aastapäevaga seotud materjale, aga miks mitte ka õppima selgeks mõni Veljo Tormise kooriteose võõras partii ning leidma koorides võimalusi oma noodikogusid sisustada originaalnootidega.

Üritust korraldatakse vaid eratoetajate abiga ning avatud on ka Hooandja toetusplatvorm. Peakorraldaja on kammerkoor Kolm Lindu, keda abistab kammerkoor Helü. Tormise salvestatud muusika leidmisel on abiks Tartu ülikooli raamatukogu fonoteek, Eesti rahvusraamatukogu fonoteek, ERRi arhiiv, MTÜ Veljo Tormise Kultuuriselts jt. TPM

PRAKTILISED JA UUEL TASEMEL KOOLITUSED
TARTUS
AUTOSERT KOMPETENTSIKESKUS
VEOAUTOJUHI JA BUSSIJUHI AMETI- JA TÄIENDUSKOOLITUS
35-TUNNINE TÄIENDUSKOOLITUS
(kood 95, tagab pädevustunnistuse 5 aastaks)
23.–26.07
140-TUNNINE AMETIKOOLITUS ALUSTAJATELE
(kood 95, koolituse läbinu saab töötada veoauto- või bussijuhina)
13.07, 27.07
PAKETT
C-, CE-, D-kategooria + 140-TUNNINE AMETIKOOLITUS
13.07, 27.07
Kõik koolitused on autojuhi töö- ja puhkeaja ning sõidumeerikute süvaõppega

Koolituste algus kl 9
Aadress Riia 181a, 2. korrus
Lisainfo ja registreerimine
www.autosert.ee 5886 7665 info@autosert.ee

Tartu Postimees
ÜLIKOOLI 2A, 51003 TARTU
739 0300
TARTU@POSTIMEES.EE
TARTU.POSTIMEES.EE
AS POSTIMEES GRUPP
PEATOIMETAJA RANNAR RABA RANNAR.RABA@POSTIMEES.EE 739 0303
TEGEVTOIMETAJA KRISTEL KALJUVEE KRISTEL.KALJUVEE@POSTIMEES.EE 730 0138
ARVAMUSTOIMETAJA JÜRI SAAR JYRI.SAAR@POSTIMEES.EE 739 0358
REPORTERID AET REBANE 739 0375, AIME JÕGI 739 0359, EILI ARULA 739 0339, JANNO TÕBIN 739 0360, KELLY KUKIN 739 0327, LENEL KARU 739 0362, RAIMU HANSON 739 0355, VILJA KOHLER 739 0366
REKLAAM AINAR TAMM 5304 4220 AINAR.TAMM@POSTIMEESGRUPP.EE
KUULUTUSED KUULUTUS.AJALEHT.EE 739 0397 KUULUTUSED@POSTIMEES.EE
KOJUKANNE 666 2525